

Nii Ayikwei Parkes

Poeta i novel·lista

El protagonista de 'L'enigma de l'ocell blau' és un forense que ha de resoldre el seu primer cas en un petit poble de la Ghana rural. Ciència i mite es confronten en una història addictiva publicada per Club Editor. Parkes és una de les descobertes d'aquest estiu

MARC ROVIRA

“Fins i tot la ciència depèn dels oracles”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

L'editora Maria Bohigas va descobrir la subtilesa i elegància de la veu narrativa de Nii Ayikwei Parkes (Lincolnshire, 1974) a través de la traducció francesa de *L'enigma de l'ocell blau*, publicada a Zulma, que no té por d'apostar per autors d'origens que, malauradament, pertanyen de situacions comercials en desavantatge. Parkes va néixer a Anglaterra, però als cinc anys va marxar a Ghana, i des de llavors la seva vida s'ha repartit entre el país africà i l'uropeu. Des del 2014 viu majoritàriament a Accra, ciutat des d'on escriu poesia, contes i novel·les. A *L'enigma de l'ocell blau*, publicat en català a Club Editor –molt ben traduït per Xavier Pàmies–, Parkes desmunta els clixés del gènere negre. L'autor envia un forense a Sonokrom, un petit poble de Ghana, on una visitant ha descobert “una cosa morta” al damunt d'una estora de ràfia. Com que la desconeguda està connectada amb un dels ministres del país s'emprèn una in-

vestigació en què en Kayo, un forense que en comptes de dedicar-se a la seva feina treballa en una empresa bioquímica, ha de trobar una solució que convenci l'inspector de policia, el corrupte J.P. Donkor. L'estada al poble posarà contra les cordes el seu racionalisme.

Quin lloc tenen al nostre món hipertecnològic i científic les llegendes i les supersticions? Diria que aquesta és una de les preguntes que la novel·la es planteja.

Sí, és així. Jo tinc formació científica –soc enginyer agroalimentari– i abans de deixar-ho per dedicar-me a escriure vaig treballar durant anys en una multinacional. Encara ara la ciència competeix amb la tradició i la superstició. Podem calcular la transmissió d'escalfor d'un cos a un altre, però l'imprevist més petit pot desajustar els resultats. Fins i tot la ciència depèn dels oracles. Amb això vull dir que els fets estan molt influïts per la percepció humana. La

“ALGUNS DELS AUTORS D'ALTRES CULTURES QUE TRIOMFEN AL REGNE UNIT NO SÓN RES MÉS QUE FIGURES DECORATIVES”

psicologia té un poder impressionant. Imagina que un dia et diuen que moriràs atropellat. La teva vida canviarà perquè tindràs por que sigui així. I podria ser que la maledicció es compleixi.

A *L'enigma de l'ocell blau* els fets incomprensibles que s'han donat van prenent forma gràcies al relat del caçador més vell del poble, Opanyin Poku.

Quan recito un poema o explico una història puc intentar calcular quins efectes tindrà sobre l'oient o el lector, però mai no serà tal com imagino, perquè no conec el receptor. La narració és un encanteri i té tants sentits com lectors. En el cas del llibre, l'Opanyin és un personatge tan important com en Kayo perquè explica la història paral·lela als fets, que en realitat són molt mínims: una dona ha trobat “restes no identificades” a dins d'una cabana, i el seu propietari, Kofi Atta, ha desaparegut sense deixar rastre.

El mecanisme que posa en marxa la novel·la és el del gènere negre. A poc a poc veiem que la investigació no pot progressar com ho faria a *CSI*, una sèrie que un dels personatges cita obsessivament.

Vaig plantejar aquesta història com un homenatge al gènere negre, que és capaç d'entretenir-te i que, al mateix temps, ha donat llibres realment increïbles. Dos autors que m'han interessat al llarg dels anys són Elmore Leonard i Walter Mosley. Volia que *L'enigma de l'ocell blau* se situés a mig camí de la ficció criminal i la poesia.

En anglès la novel·la va ser publicada a la britànica Jonathan Cape. ¿Fins a quin punt el sector editorial anglosaxó és tan cosmopolita com sembla?

Durant els últims anys, al Regne Unit hi ha hagut un retrocés en educació. La classe mitjana està desapareixent i costa cada vegada més arribar a la formació necessària per dedicar-te a la literatura. Així i tot, part dels immigrants han fet un sacrifici enorme perquè els seus fills poguessin accedir a la universitat, i d'allà han sortit noves veus remarcables. Tots els governs es volen projectar com a cosmopolites, i l'anglès no n'és una excepció.

Però és un cosmopolitisme real?

A mitges. Si tens la sort de ser un dels autors escollits, et promocionaran molt i tindràs fins i tot més repercussió que determinats autors caucàsics. Cal veure, però, que rere aquesta capa de triomf hi ha molts autors rebutjats. He sentit de casos d'editors que no volien més negres al seu catàleg... Per desgràcia, alguns dels escriptors d'altres cultures que triomfen al Regne Unit no són res més que figures decoratives.

Vostè pot viure de l'escriptura?

Sí, però porto una vida molt modesta. He fet tallers literaris, he escrit articles, he publicat llibres i discos de *spoken word* i ara formo part d'un projecte radiofònic a Accra. M'agradaria tirar endavant una escola d'escriptura a la meua ciutat.

Quin paper té la literatura a Ghana? Fa poc, Teju Cole em deia que a Nigèria és testimonial. Ngugi wa Thiong'o i Fiston Mwanza Mujila em deien el mateix de Kènia i el Congo, respectivament.

La literatura ocupa una posició cada vegada més marginal a Ghana. Hi ha curiositat per llegir, però els llibres són exageradament cars si tenim en compte els sous. Així i tot, no vull donar només una imatge negativa: la música i el cinema, que són molt populars ara mateix, també transmeten històries, que és el mateix que fem els escriptors. ◆◆